

4. ŠTRUKTÚRA CIRKVI

Cieľ

Cieľom je predstaviť štruktúru Cirkvi a vysvetliť pojmy *hierarchia* a *laici*. Dôraz pri vysvetľovaní výrazu hierarchia klásť na rozmer *služby* a rozličného odstupňovania (biskupi, kňazi, diakoni). Pri vysvetľovaní výrazu laici, pripomenúť dôležitosť a opodstatnenosť, aby veriaci sa nehanbili sa svoju vieru, ale vo všetkých oblastiach spoločenského života vždy sa správali a konali ako kresťania.

Obsah

Aby nejaké veľké spoločenstvo ľudí mohlo dobre a správne fungovať, potrebuje usporiadanosť, koordináciu a rozdelenie jednotlivých poslaní a úloh. Tak to môžeme vidieť napríklad na škole. Má svojho riaditeľa, zástupcu, učiteľov, žiakov. Musí tu byť koordinácia života a vyučovania v škole.

Cirkev je takisto veľkým spoločenstvom veriacich. Životu Cirkvi a jej poslaniu má rovnako napomáhať jej štruktúra. V Cirkvi existuje rozdielnosť služieb, ale jednota poslania. Všetci členovia Cirkvi sú povolani vytvárať spoločenstvo a budovať Kristovo tajomné telo, avšak každý podľa svojho postavenia a úlohy. Preto sa v otázke štruktúry hovorí o **hierarchii** (klérus) a **laikoch** (ľud). Napriek tomuto rozdeleniu, Druhý vatikánsky koncil poukázal, že všetci kresťania majú povinnosť a schopnosť prispievať k vzrastu a posväteniu Cirkvi.

Hierarchické zriadenie Cirkvi

Z Božieho ustanovenia sú v Cirkvi medzi veriacimi vysvätení služobníci, ktorí sa v cirkevnom práve volajú *klerikmi*. Toto hierarchické zriadenie Cirkvi – čiže v rozličných stupňoch, Kristus ustanovil na stály vzrast a spravovanie Božieho ľudu. Napriek niektorým prípadom minulosti, tento cirkevný úrad si nemáme vysvetľovať formou vrchnosti či nadradenosti. Je to cirkevný úrad, ktorého hlavným poslaním je **služba**. Príklad služby dáva sám Kristus, ktorý je pôvodcom služby v Cirkvi, keď povedal: „Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil a položil svoj život ako výkupné za mnohých“ (Mk 10, 45).

Táto zasvätená služba v Cirkvi je vyhradená len mužom a udeľuje sa v rozličných stupňoch osobitnou sviatosťou posvätného stavu (biskupi, kňazi, diakoni).

- Plnosť úradu a kňazstva pripadá *biskupom*, ktorí na základe Božieho ustanovenia nastúpili na miesto apoštolov ako duchovní pastieri. Všetci biskupi tvoria *biskupské kolégium* (biskupský zbor) a *hlavou kolégia biskupov je rímsky pápež*;

- *Kňazi* majú účasť na úrade biskupa ako jeho najbližší spolupracovníci. Slúžia Božiemu ľudu predovšetkým ohlasovaním Božieho slova, vysluhovaním sviatostí, predovšetkým Eucharistie a pastierskou službou (katechéza, starostlivosť o chorých atď.);
- *Diakoni* nemôžu slúžiť svätú omšu, ani spovedať, ale sú pomocníkmi biskupa a kňazov. Sú osobitne *vysvätení na službu slova* (môžu kázať), liturgie (rozdávať Eucharistiu) a dobročinnosti (asistovať pri uzatváraní manželstva, pochovávať). Druhý vatikánsky koncil (1962-1965) zaviedol v Latinskej cirkvi tzv. *trvalý diakonát* – ako osobitný a trvalý stupeň hierarchie. Trvalý diakonát sa môže udeľovať aj osvedčeným ženatým mužom, aby napomáhali prostredníctvom diakonskej služby v miestnych farských spoločenstvách.

Veriaci laici

Kto to je laik? A čo pod týmto slovom rozumieť? To sú prvé otázky, ktoré môžu prísť na myseľ. V bežnej reči sa pod týmto slovom označuje neodborník, samouk a pod. Cirkev toto pomenovanie neodvodzuje z vysvetlenia bežnej reči. V Cirkvi sa týmto výrazom *laik* označuje, pokrstený veriaci, ktorý sa krstom začlenil do Božieho ľudu (*laos* – ľud, odtiaľ *laik*). Kňazi sa od laikov nelíšia tým, že by „viac“ boli kresťanmi a kresťanmi prvej triedy, ale tým, že majú v Cirkvi osobitné poslanie. Každý pokrstený je však zodpovedný za Cirkev, ale nie každý tým istým spôsobom. Aké je teda poslanie a úloha laikov v Cirkvi? Odpoveď vychádza z výroku sv. apoštola Petra, ktorú napísal vo svojom prvom liste: „Keď ste okúsili, aký dobrý je Pán, prichádzajte k nemu, k živému kameňu, ktorý ľudia síce zavrhnuli, ale pred Bohom je vyvolený a vzácny, a dajte sa vbudovať aj vy ako živé kamene do duchovného domu, do svätého kňazstva, aby ste prinášali duchovné obety, príjemné Bohu skrze Ježiša Krista... Vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, svätý národ, ľud určený na vlastníctvo, aby ste zvestovali slávne skutky toho, ktorý vás z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla“ (1 Pt 2, 3-5.9). Z toho vyplýva trojaká účasť laikov:

- *účasť laikov na Kristovom kňazskom úrade*: laik nie je tým človekom, ktorý by mal vysluhovať sviatosti alebo mal slúžiť svätú omšu, avšak aj laici by sa mali aktívne zapojiť do liturgie – napríklad pri príprave liturgie, speve, čítaní Božieho slova, prípadne pomocou pri rozdávaní svätého prijímania, roznášania Sviatosti Oltárnej chorým;
- *účasť laikov na Kristovom prorockom úrade*: laici plnia svoje prorocké poslanie napríklad evanjelizáciou, čiže hlásaním Krista svedectvom života, ako aj slovom a to

i v prostredí, kde kňaz nechodí (v zamestnaní). Niektorí z laikov môžu byť v tomto poslaní nápomocní pri katechizácii (katechéti) alebo pri vyučovaní niektorých teologických disciplín;

- *účasť laikov na Kristovom kráľovskom úrade*: pod kráľovským úradom sa rozumie poslanie spravovania. Laici sú tiež povolaní spolupracovať a napomáhať duchovným pastierom v službe cirkevnému spoločenstvu (vo farských radách, zabezpečujúc niektorú pastoračnú službu – kostolníka, organistu, účasťou na cirkevných súdoch atď.).

Veriaci v Krista alebo konkrétnejšie laici stoja v prvej línii života Cirkvi. Ich prostredníctvom je Cirkev v mnohých oblastiach života. Cirkev na jednej strane najmä dnes potrebuje aktívnych kresťanských laikov v oblasti vedy, umenia, techniky, publicistiky, politiky, výchovy atď., ale na druhej strane, aby i v týchto oblastiach ostali kresťanmi a podľa toho vždy konali a rozhodovali.

Zasvätený život

Do stavu zasväteného života, patria tí, ktorí sa slobodne rozhodli svoj život zasvätiť Bohu podľa evanjeliových rád – čistotu (v slobodnom stave), chudoby a poslušnosti. Nazývame ich *rehoľníci a rehoľníčky*. Nie sú súčasťou hierarchickej štruktúry Cirkvi, predsa ale nepochybne patria k jej životu a svätosti. Rehoľný život vznikol na Východe už v prvých kresťanských storočiach pod vplyvom zasväteného života sv. Antona pustovníka a na Západe pod vplyvom sv. Benedikta z Nursie. Dejiny Cirkvi svedčia i o ďalších vynikajúcich zásluhách mnohých mníšskych a rehoľných inštitútov a spoločenstiev.

Súčasný život na rozdiel od rehoľníkov, ktorí žijú vo svojich kláštoroch, prináša nový spôsob zasväteného života vo forme *sekulárnych inštitútov a spoločností apoštolského života*. Sú to ľudia, ktorí rôznymi formami zasväcujú svoj život Bohu, lež popri tom nežijú v kláštoroch, ale pracujú a žijú v spoločenskom svete, na ktorý sa svojim životným príkladom snažia pôsobiť.